

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

242223

ปัญหาทัศนคติสุขภาพของผู้สูงอายุ ในชนบทผู้สูงอายุ อำเภอโอต๊ะผะ จังหวัดนราธิวาส

รัชานี บือรพาฮง

งานวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2552

ถึงอธิการบดีเป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ปัญหาทันตสุขภาพของผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุ อำเภอศรีสะเกษ จังหวัดนครราชสีมา

รัชธานี ปือราเฮง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

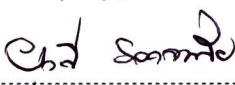
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ รัชานี ปือราเฮง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรียรัตน์ ล้อมพงศ์)

คณะสาขารณศาสตร อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรสาขารณศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะสาขารณศาสตร
(รองศาสตราจารย์ ดร.วสุธร ดันวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ศาสตราจารย์บุญธรรม
กิจปริดาภิสุทธิ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง
จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลรือเสาะ สาธารณสุขอำเภอรือเสาะ และ
ทันตแพทย์นาริม โตะกานี ตลอดจนเพื่อนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในอำเภอรือเสาะ ที่ให้ความร่วมมือ
เป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ สมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแด่เวทิตาแด่บุพการี
บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและ
ประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

รัชธานี บือราเฮง

51928297: ศ.ม. (สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต)

242223

คำสำคัญ : ทันตสุขภาพ/ การดูแลความสะอาดช่องปาก/ ผู้สูงอายุ

รัชธานี บือราเฮง: ปัญหาทันตสุขภาพของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ อำเภอริอเสาะ
จังหวัดนราธิวาส (DENTAL HEALTH PROBLEMS OF ELDERLY IN ELDERLY CLUBS,
RUSO DISTRICT, NARATHIWAT PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์:
ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธ์, ค.ม. 135 หน้า. ปี พ.ศ. 2552.

ทันตสุขภาพเป็นปัญหาหนึ่งที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ถ้าผู้สูงอายุมีฟันที่ใช้
งานได้น้อยกว่า 20 ซี่ และฟันคู่สบหลังซ้าย ขวาน้อยกว่า 2 คู่ ความสามารถในการบดเคี้ยวอาหารจะ
น้อยลง ฉะนั้น การวิจัยนี้จึงต้องการศึกษาปัญหาทันตสุขภาพของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ
324 คน จากชมรมผู้สูงอายุ ในอำเภอริอเสาะ จังหวัดนราธิวาส ข้อมูลเก็บด้วยการสัมภาษณ์และ
ตรวจภาวะทันตสุขภาพ และวิเคราะห์ด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหา
ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ การศึกษา และการมีรายได้อีกกับปัญหาทันตสุขภาพด้วยการทดสอบ
ไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า

ผู้สูงอายุที่มีฟันแท้ใช้งานได้อย่างน้อย 20 ซี่มีร้อยละ 8.6 มีสบฟันหลังครบ 4 คู่เป็นของ
ฟันเทียมกับฟันเทียมร้อยละ 100 ฟันแท้กับฟันแท้มีเพียงร้อยละ 6.9 เคยตรวจสุขภาพปากประจำปี
ร้อยละ 38.6 ผู้สูงอายุร้อยละ 98.2 มีปัญหาปวดฟันหรือเสียวฟัน เมื่อมีปัญหาจะไม่ไปพบหมอฟัน
แต่จะซื้อยากินและรอให้ฟันหลุดเอง การทำความสะอาดช่องปากจะทำได้ด้วยการบ้วนปากหรือแปรง
ฟันตอนเช้าและก่อนนอน ส่วนผู้สูงอายุที่ใช้ฟันปลอมทั้งปากมีถึงร้อยละ 88.9 ไม่เคยถอดฟันปลอม
แช่น้ำ และใส่ฟันปลอมทั้งกลางวันกลางคืน ดังนั้น จึงควรแนะนำให้ผู้สูงอายุดูแลทันตสุขภาพ
ตนเองอย่างต่อเนื่อง และไปรับบริการตรวจสุขภาพช่องปากทุกหกเดือน

51928297: M.P.H. (MASTER OF PUBLIC HEALTH)

242223

KEYWORDS: DENTAL HEALTH/ CARE OF MOUTH CLEANNESS/ ELDERLY

RAIHANI BUERAHENG: DENTAL HEALTH PROBLEMS OF ELDERLY IN
ELDERLY CLUBS, RUSO DISTRICT, NARATHIWAT PROVINCE.

ADVISOR: BOONTHAM KIJPREDARBORISUTHI, M.ED. 135 P. 2009.

Dental health is an issue affecting quality of life of the elderly. If the elderly has dental work that is less than 20 teeth or 2 pairs of wisdom teeth reduces the ability to chew food. Therefore this research was to study dental health problems among the elderly in the elderly club of Ruso district, Narathiwat province. Data were collected by interview and dental examination status of 324 elderly samples. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and chi square test. The results showed that:

Elderly who had permanent teeth work at less 20 was 8.6 percent. They had grinding back teeth for 4 complete pairs, grinding of artificial teeth with artificial teeth was 100 percent, grinding of real teeth with real teeth was only 6.9 percent. They who examined dental health annual year were 38.6 and had dental problems they would not see dentist. They will buy drug to self care and wait for missing itself. Cleaning oral health was made of the oral rinse or brush teeth in the morning and before bed. The 88.9 percent of elderly used artificial teeth in whole mouth, they never remove the dentures soak, they took it all time, both day and night. So it should recommend that the elderly dental care continuously, and to receive dental check-ups every six months.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงวัยสูงอายุ.....	6
การเปลี่ยนแปลงวัยสูงอายุ.....	19
การเข้าถึงบริการทันตสุขภาพ.....	22
ภาวะทันตสุขภาพช่องปาก.....	27
การดูแลความสะอาดช่องปาก.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
รูปแบบและวิธีการวิจัย.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การพิทักษ์สิทธิตัวอย่าง.....	63
4 ผลการวิจัย.....	64
ข้อมูลทั่วไป.....	64
การเข้าถึงบริการทันตสุขภาพ.....	67
ภาวะทันตสุขภาพช่องปาก.....	74
การดูแลความสะอาดช่องปาก.....	80
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
สรุปผลการวิจัย.....	91
อภิปรายผล.....	94
ข้อเสนอแนะ.....	97
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	103
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	125

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 เปรียบเทียบมิติการเข้าถึงบริการในแนวคิดของชูลซ์ และจอห์นสัน เพ็นชานสกี และโทมัส และองค์การอนามัยโลก.....	26
2 จำนวนสมาชิกชมรมผู้สูงอายุจำแนกตามหมู่บ้านและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	58
3 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามเพศ.....	64
4 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามอายุ.....	65
5 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามสถานภาพสมรส.....	65
6 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามการศึกษา.....	66
7 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามอาชีพ.....	66
8 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามรายได้.....	67
9 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับการตรวจฟันจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และรายได้.....	68
10 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามการรับบริการตรวจฟันทุกปีหรืออย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง.....	69
11 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามความพึงพอใจในการรับบริการ.....	69
12 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามเหตุผลการไม่ไปรับบริการ.....	70
13 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามปัญหาสุขภาพช่องปาก.....	71
14 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่ไปพบหมอฟันจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ (เฉพาะผู้สูงอายุที่มีปัญหา).....	72
15 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามความพึงพอใจเมื่อไปรับบริการ.....	73
16 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามเหตุผลไม่ไปรับบริการเมื่อมีปัญหา.....	73
17 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามสภาพการมีฟันในปากกับเพศ อายุ การศึกษา และรายได้.....	75
18 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามการใส่ฟันเทียม.....	76
19 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามจำนวนฟันแท้ที่ใช้งานได้และข้อมูลส่วนบุคคล.....	77
20 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามจำนวนฟันผุและ โยคต้องถอน.....	78
21 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามจำนวนคู่สบฟันหลัง.....	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
22	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุที่จำนวนคู่สบฟัน จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา และรายได้..... 80
23	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกการทำความสะอาดสำหรับผู้ไม่มีฟัน..... 81
24	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกการทำความสะอาดสำหรับผู้ไม่มีฟัน กับเพศ อายุ การศึกษา และรายได้..... 82
25	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกการทำความสะอาดสำหรับผู้มีฟันแท้ทั้งปาก..... 83
26	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกการทำความสะอาดช่องปากของผู้สูงอายุที่มี ฟันแท้ทั้งปากกับเพศ อายุ การศึกษา และรายได้..... 85
27	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกการทำความสะอาดสำหรับผู้มีฟันแท้ผสม ฟันเทียม..... 86
28	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกการทำความสะอาดช่องปากของผู้สูงอายุที่มี ฟันผสม (ฟันแท้+ฟันเทียม) กับเพศ อายุ การศึกษา และรายได้..... 87
29	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกการทำความสะอาดสำหรับผู้มีฟันแท้ผสม ฟันเทียม..... 88
30	จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกการทำความสะอาดช่องปากของผู้สูงอายุที่ มีฟันผสม (ฟันแท้+ฟันเทียม) กับเพศ อายุ การศึกษา และรายได้..... 89

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
2 ฟันสึก-กร่อน บริเวณด้านบดเคี้ยวของฟันกราม และปลายฟันหน้า.....	28
3 ฟันสึก บริเวณคอฟันใกล้ขอบเหงือก.....	29
4 โรคฟันผุ.....	30
5 เหงือกและเนื้อเยื่อปริทันต์ปกติ.....	31
6 โรคปริทันต์อักเสบ.....	32
7 เหงือกอักเสบ เนื้อเยื่อปริทันต์ และฟันโยก.....	33
8 สภาพเยื่อในช่องปากและลิ้น.....	34
9 รอยโรคที่เกิดจากการติดเชื้อรา.....	35
10 ลักษณะผดผื่น และรอยโรคที่ไม่ใช่เกิดจากการติดเชื้อรา.....	36
11 ลักษณะผดผื่นที่อาจเป็นมะเร็ง.....	37
12 แปรงสีฟันไฟฟ้า.....	40
13 ไหมขัดฟัน.....	40
14 การใช้ไหมขัดฟัน.....	41
15 แปรงซอกฟัน.....	41
16 แปรงกระจุกเดี่ยว.....	42
17 ไม้จิ้มฟัน.....	43
18 ครอบฟัน, สะพานฟัน.....	43
19 การทำความสะอาดฟันปลอมชนิดถอดได้.....	45